

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șase luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Ū seriă garmoadă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorisorii nefracate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 129.

Joi 26 Iulie (7 Augustū)

1884.

Brașovū în 25 Iulie (6 Augustū).

Organulū d-lui Tisza Kalman a descoperitū între datele ce le-a adunatū biuroulū statisticū ungurescū din actele recensământului dela 1880, cari date, în trecătū fie dīsū, se bucură de reputațiunea de a fi puțin esacte, a descoperitū dīcemū, că dintre Romānii din Transilvania, Bānatū și Ţera ungurescā 92 la sutā vorbescū numai și numai limba romānā și abia 5 sēu 6 la sutā știu și unguresce, pre cānd tōte celelalte naționalități se arată multū mai accesibile pentru cultura maghiarā.

Foile maghiare, sēmțindu-se atinse în modū fōrte neplăcutū de acēsta „surprindētore“ descoperire a țiarului „Nemzet“, și pentru ca sē-și mai potolēscā necazulū, se folosescū cu tōtele, ca și cānd s'ar fi vorbitū, de stratagemā de a jucā deodată pe nevinovatulū. „Vedeți“ — dīcū ele — „între tōte naționalitățile din regatulū s-lui Stefanū Romānii cultivā mai puțin limba maghiarā și cu tōte astea agitatoriū romāni nu încētā de a se plānge de maghiarisarea violentā.“

Aceleași foi se provōcā la istoriā, spre a dovedi, că Maghiarii n'au avutū și n'au nici acum intențiunea de a ne maghiarisā cu forța. În cursū de o miā de ani, dīcū ele, Maghiarii ar fi avutū timpū și ocaziune destulā de a asimilā pe Romāni, Slovaci, Sași și Sērbi, dēr eatā cā și dupā o miā de ani semințiile nemaghiare, cari au trāitū împreună cu fiii lui Arpadū și-au conservatū limba, datinele, portulū și chiar și modulū lorū de cugere naționalā.

E întrebare alū cui e meritulū cā s'au conservatū tōte aceste tesaure naționale, alū Maghiarilorū, ori alū nostru? Noi credemū, că în privința acēsta nu mai pōte stā nimeni la îndoelā. Maghiarii de odiniōrā n'au fostū cu nimicū mai buni, mai generoși și mai drepti față de naționalitatea nōstrā ca acuma, numai cātū atunci se foloseau de unū feliu de mijlōce și astādī se folosecū de altū feliu de mijlōce spre a domni asupra nōstrā. Înainte eramū unū feliu de iobagi astādī suntemū altfeliu de iobagi, dēr istoria ne arată, cā totdeuna amū fostū noi urgisiții, prigonitiții, neindreptățiții.

În vremile vechi, cānd încā nu era pomenire de principiulū de naționalitate, cum se manifestā elū astādī, fiii lui Arpadū aducēu legi, prin cari ne opriau pe noi Romānii de a merge la scōlā și de a purtā vestminte ca ōmenii liberi. Scopulū lorū era atunci de a ne ținē într'ostare necultā ca sē-și asigure astfelū domnirea lorū feudālā pe veciā. Poporulū nostru nu învățā carte dēr remānea Romānū, își conservā limba și naționalitatea.

Dupā revoluțiunea lui Horia însă și dupā ce marile principie ale drepturilorū omului străbăturā până în munții nōstri se schimbā cu încetulū situațiunea și marele profetū Szechenyi semnalā pentru întâia ōrā pe la 1830 marea primordīā ce amenință domnirea maghiarā, dēcā, cum prevedē elū, Romānii și Slavii vorū dobēndi libertatea individualā.

Szechenyi stabilī atunci formula de maghiarisare. „Sē fie liberi“ dīse elū, „dēr sē fie Maghiari“, cāci dēcā nu elementulū nostru va fi pierdutū. Cā cerū asimilarea dēr nu forțatā. „Noi sē le dăm libertāti, și ei dreptū mulțamire sē ne în-

vețe limba.“ Maghiarii nu l'au înțelesū și, impațienți și fanatici cum sunt dela fire, au inauguratū maghiarisarea violentā.

Legile dela 1848 și mai multū încā legile din timpulū celū mai nou alū domniei maghiare au creatū unū adevēratū sistemū de maghiarisare. Diferința între nāsuintele maghiare din vēcūrile trecute și între cele de astādī este dēr, cā pre cāndū odiniōrā Maghiarii voiau se ne ținā în sclāvīā prin aceea, cā ne lipsēu de ori ce mijlōce de culturā, astādī, cāndū nu mai potū sē ne o-prēscā de a merge la scōlā, voiescū sē ne aservēscā împuindu-ne limba și cultura maghiarā.

Dēcā noi cu tōte încercările lorū dovedimū atāta putere de rezistență și nu ne asimilāmū, acēsta împrejurare nu spalā nicīdecumū pēcatele regimului maghiarū. Și dēcā peste 90 de procente dintre Romāni nu cunoscū altā limbā decātū cea romānā, de ce li se trāmitū totū de acei deregētōri și judecātōri, cari știu vorbi numai unguresce? De ce li se impune se învețe unguresce în scōle ca sē se pōtā înțelege cu acești deregētōri și judecātōri?

Tōte aceste se facū ōre din respectū cātrā limba și drepturile nōstre?

Logica a fostū întotdeuna partea cea mai slabā a foilorū unguresci. Ne putēmū închipui prin urmare la ce rezultate trebuia sē ajungā logica lorū, cānd pe lângā acēsta mai apērau și unū mare neadevērū.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alū „Gaz. Trans.“)

Pesta, 6 Augustū. — Ministrulū președinte a plecatū erī sērā la Ișl, ađi diminētā a sositū acolo.

Gastein, 6 August. — Impēratulū germanū a plecatū erī la 1½ ōre d. a. Toți ōspeții dela baiā i-au făcutū ovațiuni cordiale. Cātrā otelierī impēratulū și-a exprimatū speranța, cā se vorū revedē în anulū viitorū.

Salzburg, 6 Augustū. — Impēratulū germanū a sositū aci la ōrele 5¼ fiind salutatū cu cordiale strigate de „Hoch.“ Archiducele Ludovicū Victorū a vizitatū pe impēratulū în hotelū.

Versailles, 6 Augustū. — Congresulū a procedatū la alegerea comisiunii. Stānga estremā a declaratū, cā nu ia parte la alegere, fiind-cā majoritatea esercitēzā presiune. Comisiunea constā intrēgā din persōne ministeriale.

Atena, 6 Augustū. — Palatulū regalū a fostū distrusū aprōpe întregū de focū. Paguba este enormā. La sfingere au muritū 4 soldați, 8 au fostū rāniți, ēr 10 asfixiați (înecați în fumū).

Londra, 6 Augustū. — Northbrok va merge însoțitū de Baring, în cursulū lunei lui Augustū, ca sē viziteze Egiptulū. Camera comunelorū a primitū creditulū pentru Gordon pașa.

CRONICA ȚILEI.

Ađi au începutū marea manevre ale corpului XII de armată între Sibiiu, Mercurea și Boița și vorū durā până la 6 Septembrie. La manevre iau parte 24 bataliōne de infanteriā, 12 escadrōne de cavaleriā și 13 baterii de artileriā. Manevrelle sunt conduse de comandantulū corpului, loc. mareșalū baronulū Schönfeld.

Ministrulū de interne ung. a provocatū tōte prefecturele ca sē compunā până la finitulū lui Septembrie a. c. listele celorū ce plătescū darea cea mai multā din tōte comitatele, dupā arātările perceptoratorilor. Dupā ce congregațiunile vorū aprobā aceste liste sunt a se ocupā de nou locurile vacante ale viriliștilorū, cari au muritū sēu

și-au pierdutū mandatulū, așa ca comitetele municipale sē fie până la finea anului complete.

Cea mai nouē ordinațiune a ministrului de finance ungurescū menitā a stōrce banii de la cei ce vorū sē se cāsătorēscā, cere timbre de cāte 50 cr. pentru concesiunile de cāsatoriā; pentru dispensațiunī, pentru publicațiunī, totū cāte 50 cr., de la fie-care pā-rechiā ce vrē sē se cāsătorēscā.

Se anunță cā delegațiunile vorū fi convocate pe țiuā de 25 Octobree a. c. în Peșta.

În 4 Augustū s'a ținutū la ministrulū de esterne comitele Kálnoky o conferință, care a duratū o ōrā și jumătate. La conferință sē dīce cā au luatū parte archiducele Albrecht, care a sositū din Gastein, ambasadorulū rusū prințulū Lobanoff și ambasadorulū germanū prințulū Reuss. Comitele Kálnoky a plecatū dupā amēdi la Ișl, de unde se va întōrce Vinerī, dupā întrevēderea monarchilorū.

„L'Indépendance Roumaine“ aflā din sorginte sigurā, cā sosirea AA. LL. imperiale-regale archiducele Rudolpū și princesa Stefania în castelulū Peleșū de la Sinaia este ficsatā pe țiuā 25 Septembrie st. n. Altețele lorū nu vorū remānē decātū o țiuā la Sinaia. Ele vorū fi însoțite de d. baronū de Mayr ambasadorulū Austro-Ungariei, care imediatū dupā acēsta se va întōrce la Tepitz, spre a-și continua cura la băile de acolo.

Reuniunea romānā din Timișōra a trāmisū d-lui Antoniu Brandner, dirigentele muzicei ōrășenesci din Brașovū, unū prē frumosū cadou ca suvenirū pentru unū cadrilū romānū, compusū de d-sa, și dedicatū Reuniunei, care au fostū autorisatā de a-i dā și numele: „Alexandrina-quadrille.“ Cadoulū representā o lirā de argintū de vre-o optū cem. lungā și ½ cm. grōsā avēndū în mijlocū, în forma unui medalionū, o piesā de aurū austr. în valōre de 4 galbeni. Pe lirā citimū urmātōrea inscripțiā: „Reuniunea de lecturā romānā din Timișōra, Domnului Antoniu Brandner, escelentului compositorū de musicā romānā.“

Māne, Joi, musica ōrașului, sub conducerea d-lui A. Brandner, va da unū concertū în grādina dela „Pomu Verde.“ Între piesele ce vorū fi executate amintimū: „Menuet, de Boccherini; „Călētoria prin Europa,“ mare potpuriu de Hofmann; „Fantasia din Hugenoții“ de Mayerbeer; cuadrilulū romānū „Alexandrina,“ ș. a. ș. a.

Bātrēnulū artistū, Wiest care petrece de cāte-va țile în Mehadia a datū acolo unū concertū cā sē rēsbune pe Romāni de mānia orchestrei, de a cānta numai unguresce. N. Popoviciu, care e bine cunoscutū la noi în Ardēlū și Ungaria, a cāntatū mai multe cāntece romānesci. Unū corespondentū alū țiarului „Romānia“ scrie despre dēnsulū: Popoviciū a cāntatū cāte-va romanțe și cāntece populare romānesci, cari au smulsū fără voie, chiar din partea unguurilorū, aplause frenetice. Vocea acestuia este fōrte plăcutā, și modulările ei dibace dovedescū cā a făcutū scōlā seriōsā.

La 17 (29) Iulie a avutū locū la Pesta o conferință între delegații căilor ferate austro-ungare și romāne, privitōre la regulamentulū inștrādărilorū pentru traficulū austro-ungarū-romānū.

Cāile ferate romāne au fostū reprezentate prin d-nii Mānescu și Calmarū.

O grāmādā de Ciangāi au plecatū ērāși de curēndū din Gyorok, comit. Aradului, ca sē-și — caute — dīce „Ellenzék“, o patriā mai frumosā și mai bunā.

Sēmăbāta trecutā, marele duce Constantinū Nicolae-vici a sositū în Viena. Călētoria dela Petersburg până în capitala Austriei s'a făcutū incognitō.

Dieta Tirolului a hotărītū în ședința sa din 26 Iul. n. crearea unui fondū de pensionare pentru învățatori —

Cursul la bursa de Viena
din 5 Augustu st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	122.10	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aur 4%	92.30	Despăgubire p. dijma de vin ungar.	99.75
Rentă de hârtie 5%	89.05	Imprumutul cu premiu ungar.	115.90
Imprumutul căilor ferate ungare	142.40	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (1-ma emisiune)	96.50	Renta de hârtie austriacă	81.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (3-a emisiune)	102.—	Renta de aur austr.	103.25
Bonuri rurale ungare	101.25	Losurile din 1860	134.45
Bonuri cu cl. de sortare	101.—	Acțiunile băncii austro-ungare	862.—
Bonuri rurale Banat-Ti-mișu	101.—	Act. băncii de credit ungar.	312.50
Bonuri cu cl. de sortare	101.—	Act. băncii de credit austr.	315.75
Bonuri rurale transilvane	101.50	Argintul — Galbin împărătesc	5.74
		Napoleon-d'ori	9.65 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	59.45
		Londra 10 Livres sterlinge	121.50

Bursa de București.

Cota oficială dela 22 Iulie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump. 93 1/2	vënd. 94
Renta rom. amort. (5%)	95 1/2	—
convert. (6%)	97 1/4	98
Impr. oraș. Buc. (20 l.)	34 1/4	—
Credit fonc. rural (7%)	102 1/4	102 3/4
" " " (5%)	90 1/2	91
" " " (7%)	101 3/4	102
" " " (6%)	97 1/2	98
" " " (5%)	87 1/2	88
Banca națională a României	1325	1405
Ac. de asig. Dacia-Rom.	346.	347
" " " Națională	240	—
Aur	5.35.0/0	—
Bancnote austriace contra aur	2.07.	2.09

Cursul pieței Brașov
din 6 Augustu st. v. 1884.

Bancnote românești	Cump. 9.12	Vënd. 9.16
Argint românesc	9.10	9.15
Napoleon-d'ori	9.62	9.66
Lire turcesci	10.88	10.96
Imperiali	9.84	9.88
Galbeni	5.62	5.66
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.50
Discontul	7—10 %	pe an.

Numere complete din „Gazeta” dela 1 Ianuaru a. c. se mai află.

Ciasornice fl. 2.78.

Cel mai bun césornic din lume, cu lanț și cutie 2 fl. 78 cr. Césornicul de Geneva de oțel de nikel adevărat, cu capace cilindru de cele mai fine, se întorce totu la 36 de ore, cu adevărat lanț de cuirasă 4 fl. 46 cr.; același ciasornic anker cu 15 rubine, cu lanț de cuirasă 5 fl. 96 cr. Adevărate ciasornice remontoir de oțel de nikel, ce se întorce fără cheia, cu lanț adevărat de cuirasă 8 fl. 95 cr.; același de argint adevărat 11 fl. 20 cr. Ciasornice foarte fine de dómne cu adevărat lanț de cuirasă à 4 fl. 80 cr., 5 fl. 80 cr., 6 fl. 80 cr.; lanțuri de cuirasă singur 1 fl. 20 cr.

Ciasornicarul RIX,

Viena, II.

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.”

se pot face la 1 și 15 a fie-cărei luni.

Pentru Austro-Ungaria pe an	12 fl. v. a.
" " " 1/2 "	6 " "
" " " 1/4 "	3 " "
Se acordă abonamente și lunare cu	1 " "
Pentru România și străinătate pe an	36 franci
" " " " 1/2 "	18 " "
" " " " 1/4 "	9 " "

Cel mai ușor mijloc de abonare este prin mandat postal. Abonamentele se plătesc înainte.

Rugăm pe domni abonați să binevoiescă a ne da lămurită adresa, ca trimiterea țiarului să nu sufere nici cea mai mică întârziere. *Administrațiunea.*

Învitare de abonament la cele mai eftine țiare române.

„Amicul Familiei” țiar beletistic și enciclopedic-literar — cu ilustrații. Apare regulat în 1/13-a și 15/27-a și a fie-cărei lune în număr câte 2—3 côle; — și publică: romane, poezii, romanuri, aventuri picante, impresii de călătorii, studii sociale; — articlii științifici mai ales din sfera economiei și a igieniei de casă. — »Sciri din lumea mare» cu preferință acelea, cari interesază mai de aproape societatea românească, — „principii din viață și notițe de petrecere. Fiecare număr este bogat și frumos ilustrat. — Prețul de prenumerațiune pre anul întreg e numai 4 fl. pre 1/2 an 2 fl., pre 1/4 de an 1 fl. v. a. — Pentru România pre anul întreg 10 franci — lei plătibili în bilete de bancă ori în timbre postale.

„Preotul român.” Țiar bisericesc, scolastic și literar. Apare regulat în 1-a și 16-a și (c. n.) a fie-cărei lune, în număr câte de 1 1/4—2 1/2 côle și publică: „articlii din sfera tuturor științelor teologice” — tractate dogmatice, istorice, juridice, morale, pastorale, dar mai ales rituali, — predice pre domineci, sâmbători și diferite ocașii, mai ales pentru ocașii funebrale, precum și »schite de predică» și ori-ce amenunte aplicabile în predică, »catechese» și alte »învățături pentru popor», tractate pedagogice, didactice, studii și recenzii literare, sciri — din sfera bisericesc, scolastic și literar — Prețul de prenumerațiune pre anul întreg e 4 fl., pre 1/2 2 fl., pre 1/4 1 fl. — Pentru România pre anul întreg 10 franci — lei, — plătibili în bilete de bancă ori în timbre postale.

„Cărțile Săteanului Român.” Pentru toate trebuințele poporului român. Apare în fie-care lună câte una carte de 1—1 1/3 côle — și publică: »novele populare, istorice, fabule, poezii, anecdote, proverbi» și alte »amenunte de învățatură și petrecere, cunoștințe de economie, industrie, igienă ș. a., — »sciri din lumea mare» mai ales acelea cari mai de aproape ating pe poporul nostru. — Prețul de prenumerațiune pre un an întreg e numai 1 fl. v. a., pentru România 2 franci 50 bani — plătibili în timbre postale.

Tote aceste trei țiare deodată abonate costau pre anul întreg 8 fl. v. a., pentru România 20 franci — lei.

— Esemplare complete dela începutul anului mai sunt câteva. —

Aceia, cari voru abona toate trei țiarele noastre, ori barem două din ele, voru primi îndată gratis patru portrete foarte frumoșe.

Numeri de probă se trimit gratis ori cui.

A se adresa la: **Cancelaria „NEGRUȚIU”** în Gherla (Szamosujvár) unde se mai află încă de vânzare următoarele opuri de minune eftine:

Amor și dincolo de mormânt. Novelă de Ponson du Terail, trad. de N. F. Negruțiu. Prețul 30 cr. — Biblioteca Săteanului Român. Cartea I, II, III, IV., cuprind materii foarte interesante și amuzante. Prețul la toate patru 1 fl. — câte una deosebi 30 cr. — Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii foarte interesante și amuzante. Prețul 30 cr. — Colecția de Recepte din economie, industrie, comerț și chemie pentru economi, industriași și comercianți. Prețul 50 cr. — Apologiă. Discușii filologice și istorice maghiare privitoare la Români, învederate și rectificade de Dr. Gregoriu Silasi. — Partea I. Paul Hunfalvy despre Cronica lui Georg Gabr. Șincai. Prețul 30 cr. — Renascerea limbii românești în vorbire și scriere învederate și apreciate de Dr. Gregoriu Silasi. Broșura I. și II. Prețul fie-căreia e 40 cr. — Ambele împreună 70 cr. — Poezii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pagini cuprinde 103 poezii bine alese și arangiate. Prețul redus (dela

1 fl. 20 cr. la) 60 cr. — Ifigenia în Aulida. Tragedia în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr. — Ifigenia în Tauris. Tragedia în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr. — Branda seu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoș. Novela istorică națională. Prețul 20 cr. — Elu trebuie să se însore. Novela de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr. — Secretele alor trei nopți seu trei morți vii. Roman engles după Frankstein de Pamfilu I. Grapini. Prețul 50 cr. — Herman și Dorotea după W. de Goethe traducțiune liberă de Const. Morariu. Prețul 50 cr. — Economie pentru școlile popor. de T. Roșiu. Ed. II, Prețul 30 cr. — Petulantul. Comedia în 5 acte, după August Kotzebue, tradusă de Ioan St. Șiuluțu. Prețul 50 cr. — Nu mă uita. Colecțiune; de versuri funebrale urmate de iertăciuni, epitafe ș. a. Prețul 50 cr.

— Tote acestea 20 opuri deodată procurate se dau cu prețul bagatelă de 3 fl. 60 cr. —

Magazin de încălțăminte

„CISMA ROȘIE” Strada Căldărarilor 540.

Comandă după măsură
se voru efectua din material solid,
și cu prețuri moderate.

Subscrisul am onore a recomanda onoratului public, Magazinul meu de încălțăminte pentru bărbați, dame și copii, cu prețurile cele mai moderate.

Comandă pentru străinătate
se primesc și se efectuează
prompt și cu prețuri moderate.

Asemenea recomandă onoratului public depositul de pălării pentru bărbați și copii cu prețuri reduse.

G. Orghidan.